

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 27.04.2015 roku (data prezentaty) K. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej A. Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 5.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami licznymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty a także o zasądzenie kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 1500 zł na podstawie § 6 pkt 4 w zw. z § 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż strony niniejszego postępowania łączyła umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym zawarta w lutym 2011 roku, potwierdzona polisą (...). Do umowy tej miały zastosowanie ogólne warunki ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) P. A. 2008 o oznaczeniu (...)310. Status polisy opłaconej wynieść miał 18.000 zł. W polisie wskazano, że pobierane będą przez ubezpieczyciela dalsze opłaty: transakcyjna, 15 zł, za zarządzanie 1,95% rocznie, za ryzyko (w stawkach zależnych od wieku ubezpieczonego). Zgodnie z OWU pozwana w przypadku likwidacji polisy przez powoda uprawniona była do pobrania opłaty likwidacyjnej w określonej wysokości. Powód wskazał, że do końca 2014 roku wpłacił na rachunek bankowy polisy co najmniej 10.200 zł. Powód powołał się na wyrok z dnia 4.04.2013 roku Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt VI ACa 1324/12 w sprawie uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Powód powołując się na powyższy wyrok podniósł, że znajdujące się w OWU oraz polisie zapisy utraciły moc. Powód wskazał dalej, że w dniu 16 stycznia 2015 roku złożył dyspozycję zlecenia wypłaty. W dniu 30 stycznia 2015 roku pozwana wypłaciła mu 5.374,28 zł. Powód wskazał, że uzyskał następnie informację, że w stosunku do niego pozwana zastosowała treść uchwały zarządu nr 139/2010 z dnia 27.08.2012 r. Zdaniem powoda, opłata likwidacyjna została pobrana przez jednostronne wprowadzenie nowych zasad likwidacji polis. Powód nie został zawiadomiony o takiej zmianie. Wskazał, że w dniu 6.02.2015 roku skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty. W odpowiedzi pozwana odmówiła wypłaty pobranej opłaty likwidacyjnej z uwagi na fakt, iż w momencie zawierania umowy powód był współpracownikiem pośrednika finansowo- ubezpieczeniowego (...) S.A. który współpracował z pozwaną w zakresie sprzedaży i produktów finansowych pozwanej. Tym samym nie występował w umowie jako konsument. Powód podnosił, że zawierał przedmiotową umowę jako osoba fizyczna, konsument, w celu zbudowania kapitału na przyszłą emeryturę oraz wskazywał, iż umowa może zostać zawarta wyłącznie przez osobę fizyczną, na co wskazują zapisy OWU. (pozew k. 1-4).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana A. Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenia na jej rzecz od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwana podniosła zarzut nadużycia prawa przez powoda, wskazując, że powód wykonywał czynności agencyjne działając w imieniu i na rzecz (...) sp. z o. o. s.k. i posiadał szeroką wiedzę na temat specyfiki pobieranych opłat.

Pozwana przyznała, że zawarła z powodem wskazaną umowę ubezpieczenia na życie. Podniosła, że integralną częścią umowy były OWU (...)OWU-0310 oraz załącznik (...)OWU-0310-12. Pozwana podniosła, że powód jest osobą wykonującą czynności agencyjne. Jako pośrednik ubezpieczeniowy zdawał sobie sprawę z konstrukcji produktu i konsekwencji zawierania umowy długoterminowej, miał ponadprzeciętną wiedzę na temat produktów inwestycyjnych i finansowych. Zawierając umowę był w pełni świadomy wszystkich jej warunków i opłat. Strona pozwana wywodziła, iż funkcją opłaty likwidacyjnej jest przede wszystkim pokrycie wysokich kosztów początkowych związanych z zawarciem umowy ubezpieczenia oraz kosztów jej likwidacji w tym kosztów prowizji pośredników ubezpieczeniowych, wynagrodzeń pracowników. Pozwana podniosła, że Sąd Apelacyjny w Warszawie nie zakwestionował co do zasady możliwości pobierania opłaty likwidacyjnej a jedynie nadmiernej jej wysokości i określenia tej wysokości w sposób ryczałtowy. W związku z tym zaistniała konieczność ustalenia nowego sposobu obliczania opłaty likwidacyjnej która winna być dostosowana do poziomu kosztów i ryzyka i ubezpieczyciela. Pozwana wskazała, że postanowiono

dostosować sposób ustalania wysokości opłaty likwidacyjnej pobieranej w związku z częściową wypłatą oraz wygaśnięciem umowy ubezpieczenia wskutek całkowitej wypłaty, upływu okresu prolongaty bądź upływu okresu wypowiedzenia do rozstrzygnięć zawartych w orzeczeniach (...), w związku z tym, że umowa w zakresie określenia wysokości opłaty likwidacyjnej stała się nieważna. Obecnie na opłatę likwidacyjną składa się zatem suma: kosztów dystrybucji (nie wyższa niż wartość subkonta składek regularnych według stanu z dnia ustalania wartości opłaty), koszt wystawienia polisy (260 zł albo odpowiadający wartość subkonta składek regularnych według stanu z dnia ustalania wartości opłaty, jeśli wartość ta jest niższa niż 260 zł), koszt rozwiązania umowy ubezpieczenia (280 zł albo odpowiadający wartość subkonta składek regularnych według stanu z dnia ustalania wartości opłaty, jeśli wartość ta jest niższa niż 280 zł). Pozwana podniosła, że wysokość kosztów poniesionych przez pozwanego w związku z zawarciem i rozwiązaniem umowy i pobranych w ramach opłaty likwidacyjnej wyniosła łącznie nie 5.000 zł ale 4.173,75 zł (odpowiedź na pozew k. 39-43).

Przed zamknięciem rozprawy strony podtrzymały powyższe stanowiska.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 28.02.2011 roku pomiędzy K. K. i A. Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. doszło do zawarcia umowy (...) z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym, którą potwierdzono polisą ubezpieczeniową (...) 2008 o numerze (...). Powyższa umowa ubezpieczenia została zawarta na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) 2008 o oznaczeniu (...)OWU-0310 oraz załącznika do ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o oznaczeniu (...)OWU-0310-12 za pośrednictwem agenta ubez[pieczeniowego. Na podstawie rzeczonyj umowy powód był zobowiązany do regularnego uiszczania składek w kwocie 300 zł miesięcznie. Status polisy opłaconej wynosił 18.000 zł.

Zawierając umowę powód miał zamiar gromadzenia środków z przeznaczeniem na emeryturę. W tym okresie współpracował z firmą (...) sp z o.o. i zajmował się pośrednictwem w sprzedaży kredytów hipotecznych oraz produktów inwestycyjnych w tym produktów A. , do których zastosowanie miały ogólne warunki umowy (...) 2008 . Wcześniej powód współpracował również z (...). Powód ukończył szkolenie przygotowujące do wykonywania czynności agencyjnych oraz zdał u pozwanego egzamin dla osób ubiegających się o prawo do wykonywania czynności agencyjnych .

Zawierając umowę powód nie miał możliwości indywidualnego negocjowania jej treści.

W § 25 ust. 1 OWU ustalono, iż umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu w razie wypowiedzenia przez ubezpieczającego z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie nie wymaga uzasadnienia i może być dokonane w każdym czasie. Natomiast z ust. 2 pkt. 3) § 25 wynika, że umowa ubezpieczenia wygasa w dacie upływu terminu, nie krótszego niż 14 dni, wskazanego w wezwaniu do zapłaty kwoty zapewniającej osiągnięcie minimalnej wartości subkonta składek regularnych – jeżeli w okresie od osiągnięcia przez umowę ubezpieczenia statusu polisy opłaconej, wartość subkonta składek regularnych spadła poniżej minimalnej wartości subkonta składek regularnych. Nadto zgodnie z § 25 ust. 2 pkt. 4 umowa ubezpieczenia wygasa w dacie całkowitej wypłaty. W myśl § 21 ust 11 OWU całkowita wypłata może być dokonana na wniosek ubezpieczającego w każdym czasie. Nadto wskazano w § 32 OWU, iż w sprawach nieuregulowanych ogólnymi warunkami ubezpieczenia będą miały zastosowanie obowiązujące przepisy prawa polskiego.

Na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia na życie, A. Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. uprawnione zostało do pobrania m.in. opłaty likwidacyjnej (§ 18 ust. 1 pkt. 5) owu).

Stosownie do § 18 ust. 6 owu, opłata likwidacyjna ustalana jest procentowo i pobierana z subkonta składek regularnych poprzez umorzenie odpowiedniej liczby jednostek uczestnictwa, przed każdą częściową wypłatą, całkowitą wypłatą oraz w razie wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w § 12 ust. 2, § 25 ust. 2 pkt. 2, 3, 5 oraz od tej części środków wypłaconych z subkonta składek regularnych, która powoduje, że wartość subkonta składek

regularnych staje się niższa od kwoty odpowiadającej statusowi polisy opłaconej. Jednostki uczestnictwa są umarzone w proporcjach odpowiadających udziałowi w poszczególnych funduszy: w wartości częściowej wypłaty albo całkowitej wypłaty – w razie częściowej wypłaty albo całkowitej wypłaty; w wartości rachunku ubezpieczającego – w razie wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w warunkach wskazanych w § 12 ust. 2, § 25 ust. 2 pkt. 2, 3, 5 owu.

W myśl § 11 regulaminu funduszu gwarantowanego A. w razie wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia towarzystwo ustala wysokość zobowiązania wobec ubezpieczającego bądź ubezpieczonego na podstawie wartości rachunku ubezpieczającego bądź wartości rachunku ubezpieczeniowego obliczanej na dzień wyceny, przypadający nie później niż w terminie 30 dni o dnia wygaśnięcia umowy ubezpieczenia.

Zgodnie z treścią polisy ubezpieczeniowej o nr (...) z dnia 28.02.2011 roku (rubryka „informacje o opłatach”), opłata likwidacyjna pobierana jest w wysokości wskazanej w poniższej tabeli:

Rok polisowy, w którym jest pobierana opłata likwidacyjna od środków wypłacanych z subkonta składek regularnych	Wysokość opłaty likwidacyjnej stanowiąca procent środków wypłacanych z subkonta składek regularnych
1	99%
2	99%
3	80%
4	70%
5	60%
6	50%
7	40%
8	30%
9	20%
10	10%

Na mocy rzeczonyj umowy Ubezpieczyciel został również upoważniony do pobierania następujących opłat: za zarządzanie (1,95% rocznie, ustalonej procentowo w stosunku do wartości środków zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego w Funduszach), administracyjnej (kwota 11,50 zł miesięcznie), za ryzyko (w wysokości szczegółowo podanej w polisie ubezpieczeniowej), transakcyjnej (w kwocie 15 zł od każdego zlecenia transferu, zmiany alokacji

składki – ponad bezpłatne limity), od wykupu (w wysokości 1 % kwoty całkowitej lub częściowej wypłaty) oraz opłaty za przewalutowanie.

(dowód: polisa k. 13-13vv, ogólne warunki ubezpieczenia i regulamin funduszu - k. 17-22, 22v-24, wnioski o zawarcie umowy ubezpieczenia – k. 51-52, zaświadczenia o szkoleniach k.49,50, zeznania powoda k. 129-130)

Wyrokiem z dnia 7 października 2011 roku Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony konkurencji i Konsumentów w sprawie XVII Amc 1704/09 uznał za niedozwolone i zakazał stosowania przez "A. Towarzystwo (...)A. z siedzibą w W. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści: „opłata likwidacyjna jest pobierana w wysokości wskazanej w tabeli poniższej:

Rok polisowy, w którym jest pobierana opłata likwidacyjna od środków wypłacanych z subkonta składek regularnych	Wysokość opłaty likwidacyjnej stanowiąca procent środków wypłacanych z subkonta składek regularnych
1	99%
2	99%
3	80%
4	70%
5	60%
6	50%
7	40%
8	30%
9	20%
10	10%

Powyższe postanowienie zostało wpisane w dniu 16 października 2012 roku do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod pozycją nr (...).

(bezsporne)

Wyrokiem z dnia 4.06.2012 r. w sprawie XVII AmC 974/11, Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał stosowania przez "A. Towarzystwo (...)A. z siedzibą w W. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

1. "W razie odstąpienia od Umowy (...) Towarzystwo zwraca Ubezpieczającemu Wartość Rachunku Ubezpieczającego, ustaloną według wyceny Jednostek Uczestnictwa najpóźniej z dziewiątego Dnia Wyceny po dniu zaakceptowania przez Towarzystwo oświadczenia o odstąpieniu od Umowy (...), zwiększoną o pobrane opłaty, wskazane w § 18 ust. 1 pkt 1-6".

2. "Opłata likwidacyjna pobierana z Subkonta Składek regularnych, poprzez umorzenie Jednostek Uczestnictwa, przed Całkowitą Wypłatą, w razie wygaśnięcia Umowy (...) [...] oraz tej części Częściowej Wypłaty z Subkonta Składek Regularnych, która powoduje, że Wartość Subkonta Składek Regularnych staje się niższa od kwoty odpowiadającej Statusowi Polisy Opłaconej przed wskazaną poniżej Rocznicą Polisy, w następującej wysokości:

do dnia poprzedzającego 1. Rocznicę Polisy -100,0%

od 2. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 3. Rocznicę Polisy - 80,0%

od 3. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 4. Rocznicę Polisy - 70,0%

od 4. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 5. Rocznicę Polisy - 60,0%

od 5. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 6. Rocznicę Polisy - 50,0%

od 6. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 7. Rocznicę Polisy - 40,0%

od 7. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 8. Rocznicę Polisy - 30,0%

od 8. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 9. Rocznicę Polisy - 20,0%

od 9. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 10. Rocznicę Polisy - 10,0%

od 10. Rocznicy Polisy - 0%".

3. "Opłata likwidacyjna pobierana jest w wysokości wskazanej w tabeli poniżej:

Rok polisowy, w którym jest pobierana opłata likwidacyjna od środków wypłacanych z Subkonta Składek Regularnych
Wysokość opłaty likwidacyjnej stanowiąca procent środków wypłacanych z Subkonta Składek

1 100%

2 100%

3 80%

4 70%

5 60%

6 50%

7 40%

8 30%

9 20%

Wyrokiem z dnia 04 kwietnia 2013 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 1324/12 oddalił apelację od powyższego wyroku. Postanowienie to w dniu 14 maja 2013 roku zostało wpisane do rejestru klauzul abuzywnych pod nr (...) i (...).

(bezsporne)

W związku ze złożeniem przez powoda zlecenia wypłaty z dnia 16.01.2015 roku i wygaśnięciem przedmiotowej umowy ubezpieczenia na życie, pozwana dokonała umorzenia środków zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego według wyceny jednostek uczestnictwa z tegoż dnia. Od wypłaconych środków strona pozwana pobrała opłatę likwidacyjną w wysokości 4173,75 zł. Pozwana wypłaciła powodowi kwotę 5.374,28 zł. Na chwilę pobrania opłaty likwidacyjnej wartość subkonta składek regularnych powoda wynosiła 9.644,47 złotych. Opłata likwidacyjna została obliczona na podstawie nowych zasad jej ustala, uchwalonych uchwałą z dnia 27 sierpnia 2012 roku.

(**dowód:** zlecenie wypłaty k. 25, potwierdzenie nadania k. 26, potwierdzenie wykonania przelewu k. 27, zestawienie kosztów poniesionych przez A. k. 54, bezsporne)

Na posiedzeniu Zarządu A. Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. w dniu 27 sierpnia 2012 roku, podjęta została uchwała o numerze (...), w której w § 1 ustalono, że począwszy od dnia 3 września 2012 roku odstępuje się od stosowania w umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – zarówno w nowozawieranych, jak i aktualnie wykonywanych - postanowień o treści wskazanych w postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia i załącznikach lub o treści z nią tożsamej oraz postanowień innych niż wskazane w pkt 1), zawierających ustalenie wysokości opłaty likwidacyjnej procentowo w stosunku do środków wypłaconych z subkonta składek regularnych. Natomiast w § 2 przedmiotowej uchwały przyjęto, iż opłata likwidacyjna w indywidualnych umowach ubezpieczenia, pobierana będzie w wysokości odpowiadającej sumie następujących kwot: kosztu dystrybucji (pośrednictwa ubezpieczeniowego), nie wyższego jednak niż wartość subkonta składek regularnych według stanu z dnia ustalania wysokości opłaty; kosztu wystawienia polisy wynoszącego 260,00 zł albo odpowiadającego wartości subkonta składek regularnych, jeżeli wartość subkonta składek regularnych jest niższa niż 260,00 zł; kosztu rozwiązania umowy (likwidacji polisy) wynoszącego 280,00 zł albo odpowiadającego wartości subkonta składek regularnych, jeżeli wartość subkonta składek regularnych jest niższa niż 280,00 zł – chyba, że suma ww. kwot będzie przewyższać wysokość opłaty likwidacyjnej obliczonej według postanowień wskazanych w § 1 przedmiotowej uchwały – wówczas opłata likwidacyjna będzie naliczana i pobierana odpowiednio do postanowień wskazanych w § 1 teje uchwały. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia, tj. 27 sierpnia 2012 roku.

(bezsporne, odpowiedź na pozew, fakt znany Sądowi urzędowo)

Powyższa uchwała nie została doręczona powodowi w czasie trwania umowy.

(okoliczność niezaprzeczona przez pozwanego)

Pismem z dnia 6.02.2015 roku powód wezwał pozwaną do zwrotu pobranej opłaty likwidacyjnej w kwocie ok. 4500 złotych

(**dowód:** wezwanie do zapłaty, k. 28, potwierdzenie nadania k. 29)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dokumentów i kserokopii dokumentów złożonych przez strony postępowania. W ocenie Sądu dowody te, w zakresie w jakim stanowiły podstawę poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, tworzą zasadniczo spójny i niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to zasługujący na wiarę materiał dowodowy. Wskazać należy również, iż okoliczności bezsporne w ogóle nie wymagały wykazywania ich prawdziwości za pomocą dowodów zgodnie z treścią art. 229 - 230 k.p.c. albowiem zostały przez strony wprost przyznane, bądź też nie zostały zaprzeczone, co zostało przez Sąd ocenione na zasadzie przywołanych przepisów.

Wysokość pobranej przez pozwanego opłaty likwidacyjnej oraz stan subkonta składek na datę rozwiązania umowy Sąd ustalił w oparciu o przedstawione przez pozwaną zestawienie. Wynika z niego, że strona pozwana pobrała od powoda kwotę 260 złotych z tytułu wystawienia polisy, 280 złotych z tytułu likwidacji polisy oraz koszty akwizycji 3 633,75 złotych – łącznie 4173,75 złotych. (k. 54) Bezpornym natomiast było, że zasady ustalania opłaty zostały określone w chwałę Zarządu z sierpnia 2012 roku, którego tekst nie został doręczony powodowi. Co prawda powód kwestionował przedstawione zestawienie jednakże zważyć trzeba, że stosownie do treści art. 6 kc to na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia jaka - nienależna w jego ocenie - opłata likwidacyjna została od niego pobrana w związku z wcześniejszym rozwiązaniem umowy. Tymczasem powód ograniczył się wyłącznie do orientacyjnego wskazania tej kwoty (około połowa wypłaconej wartości) podobnie jak podnosił, iż w dacie złożenia dyspozycji likwidacji polisy jej wartość wynosiła „około 10.000 złotych”. Za wiarygodne Sąd uznał także zeznania powoda (protokół rozprawy k. 129-130, płyta k. 131), albowiem były spójne, logiczne i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w znacznej części.

Bezsporne między stronami były w niniejszej sprawie okoliczności dotyczące tak zawarcia jak i wygaśnięcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) 2008.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył natomiast kwestii zasadności naliczenia i pobrania przez pozwaną spółkę od powoda opłaty likwidacyjnej w związku z wygaśnięciem ww. umowy. Strona powodowa w niniejszym procesie przede wszystkim podnosiła abuzywność postanowień umownych dotyczących sposobu naliczania opłaty likwidacyjnej

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że umowa ubezpieczenia na życie jest umową nazwaną, do której zastosowanie mają przepisy znajdujące się w szczególności w tytule XXVII, dziale I i III Kodeksu cywilnego oraz przepisy zawarte w ustawie z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (j.t. Dz. U. z 2010 r., nr 11, poz. 66). Umowa ubezpieczenia na życie ma charakter umowy dwustronnie zobowiązującej i odpłatnej – po obu stronach powstają określone prawa oraz obowiązki. Stronami analizowanej umowy są ubezpieczyciel i ubezpieczający. Zgodnie z treścią art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia **ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę**. Ubezpieczycielem może być zarówno krajowy jak i zagraniczny zakład ubezpieczeń, spełniający wymogi określone ustawą o działalności ubezpieczeniowej.

Wskazana wyżej ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) 2008 jest umową mieszaną, z elementami klasycznego modelu umowy ubezpieczenia na życie i postanowieniami charakterystycznymi dla umów, których celem jest inwestowanie kapitału (pkt. 3 działu I załącznika do Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 950 ze zm.). Jednakże z uwagi na szeroki zakres definicji umowy ubezpieczenia z art. 805 kc , pomimo mieszanego charakteru, podlega regulacjom prawnym dotyczącym umowy ubezpieczenia. Zaznaczyć natomiast trzeba, że przewidziana umową ochrona ubezpieczeniowa ma jednak z uwagi na sumę ubezpieczenia charakter symboliczny, tak więc dominuje w niej aspekt kapitałowy uzasadniający pogląd, że cel umowy zakłada istnienie długotrwałego stabilnego stosunku prawnego łączącego strony w celu zgromadzenia jak najwyższego kapitału i wygenerowania możliwie najlepszego efektu ekonomicznego dla ubezpieczającego, co zapewnia także ubezpieczycielowi określone korzyści. Ubezpieczyciel pozostawał zatem zainteresowany jak najdłuższym uiszczaniem przez ubezpieczającego składek w celu ich dalszego inwestowania. Treść umowy ubezpieczenia na życie, tj. prawa i obowiązki ubezpieczyciela oraz ubezpieczającego, szczegółowo określają ogólne warunki ubezpieczenia – swoisty wzorzec umowny ustalony przez ubezpieczyciela. Masowy i adhezyjny charakter umów ubezpieczenia wymaga, aby przy ich zawieraniu posługiwać się wzorcami umów. Dlatego też, ubezpieczyciel zobowiązany jest, jeszcze przed zawarciem umowy ubezpieczenia na życie, doręczyć konsumentowi, tj. ubezpieczającemu, dany wzorzec umowny, w szczególności ogólne warunki ubezpieczenia, aby były one wiążące dla drugiej strony (art. 384 § 1 k.c.). Minimalną treść ogólnych warunków ubezpieczenia określa szczegółowo ustawa o działalności ubezpieczeniowej. W realiach niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że ogólne warunki ubezpieczenia

wraz z załącznikiem określającym sposób obliczenia opłaty likwidacyjnej i innych opłat pobieranych przez pozwaną zostały powodowi doręczone w dniu złożenia wniosku o zawarcie umowy.

Nie ulega wątpliwości, że powód zawierając umowę z pozwaną, występował w roli konsumenta.

Zdaniem Sądu, bez znaczenia dla celów ustalenia czy mamy do czynienia z konsumentem jest wiedza danej osoby co do przysługujących jej praw lub co do materii, której dotyczy transakcja z przedsiębiorcą. Konsumentem może być zatem zarówno specjalista z zakresu prawa konsumenckiego, jak i osoba, która ma taką wiedzę o rzeczach, lub usługach, które świadczy jej przedsiębiorca, jak on sam, lecz dokonuje czynności poza zakresem działalności gospodarczej lub zawodowej. Kwestią zatem całkowicie irrelevantną dla wyniku niniejszego postępowania pozostawała okoliczność, iż powód był uprzednio agentem ubezpieczeniowym. Stosownie do treści art. 758 §1 kc w zakres prowadzonej działalności gospodarczej związanej z zawarciem umowy agencyjnej wchodzi pośrednictwo, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu. Zatem istotą prowadzonej działalności gospodarczej przez agenta jest pośrednictwo, za wynagrodzeniem, w zawieraniu umów na rzecz ubezpieczyciela. W toku niniejszego postępowania pozwana nie wykazała, że powód zawarł przedmiotową umowę jako agent ubezpieczeniowy i pobrał z tego tytułu wynagrodzenie. Zatem brak podstaw do uznania, że umowa została zawarta bezpośrednio w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Pozwany nie wykazał, że treść polisy w zakresie postanowień dotyczących opłaty za wykup została indywidualnie uzgodniona pomiędzy stronami procesu w drodze negocjacji. Taka bowiem przesłanka badana jest przez Sąd na gruncie niniejszej sprawy, nie zaś powoływana przez pozwanego wiedza powoda co do tych postanowień. To w rezultacie nakazuje stwierdzić, iż na kanwie mniejszej sprawy nie doszło do nadużycia prawa przez powoda w rozumieniu art. 5 k.c. Powód zawierając umowę ze stroną pozwaną, występował w roli konsumenta. Zawarł je bowiem jako osoba fizyczna, dokonując czynności prawnej, której adresatem oświadczenia woli była strona pozwana jako przedsiębiorca, niezastrzegającej dla niej osiągnięcia celu gospodarczego. Taka pozycja powoda jako strony umowy wymaga, przy założeniu znacznie silniejszej pozycji ekonomicznej oraz społecznej i organizacyjnej przedsiębiorcy, zapewnienie mu jako konsumentowi równorzędności materialnej, rzeczywistej, dającej jej niezbędne „wyprzedzenie” w relacjach z przedsiębiorcą. Sama świadomość istnienia opłaty likwidacyjnej, zasad jej pobierania i wysokości nie może w oparciu o art. 5 kc skutkować uznaniem żądania powoda za nadużycie prawa i sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że na zasady współzycia społecznego określone w art. 5 kc nie może powoływać się strona, która swoim zachowaniem sama takie zasady narusza. **Zważywszy na fakt stosowania przez pozwanego w zawartej umowie klauzul uznanych przez (...) za niedozwolone i wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych należy uznać, iż takie zachowanie niewątpliwie stanowi naruszanie zasad współzycia społecznego**. Zatem powoływanie się przez pozwanego na art. 5 kc jest w ocenie Sądu wyłączone.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., **postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne)**. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 3 powyższego przepisu stanowi z kolei, że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Umowy te zgodnie z art. 385¹ k.c. podlegają kontroli pod względem zgodności z dobrymi obyczajami oraz interesami konsumentów. Postanowienia umów sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interesy konsumenta nie wiążą go. W myśl art. 385² k.c., oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść. Klauzulę generalną zawartą w art. 385¹ k.c. uzupełnia przykładowa lista „niedozwolonych postanowień umownych” zamieszczona w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce, klauzule, które uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami i zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków i

ryzyka między stronami, prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Chodzi tu o takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta), z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym (trudniejszym) położeniu. Zamieszczenie w umowie któregoś z postanowień objętych wyliczeniem znacząco ułatwia wykazanie, że wypełnia ono przesłanki „niedozwolonego postanowienia umownego”. Art. 385³ k.c. ustanawia domniemanie, że klauzula umowna o określonej treści jest „zakazanym postanowieniem umownym”. To „domniemanie” działa „w razie wątpliwości”, a zatem wówczas, gdy pojawią się wątpliwości co do tego, czy dopuszczalne jest posłużenie się określoną klauzulą w obrocie. Wątpliwości te należy przesądzić, z mocy art. 385³ k.c., na rzecz uznania danego postanowienia za niedozwolone. W innych przypadkach przedsiębiorca musi wykazać, że wprowadzona do umowy klauzula, chociaż o „niedozwolonym” brzmieniu, nie kształtuje praw (obowiązków) konsumenta „w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy”. Strona, kwestionując klauzulę wzorca, nie musi jednocześnie przyporządkować jej do jednej z klauzul objętej wyliczeniem. W tym zakresie odpowiedniej kwalifikacji dokonuje Sąd.

Wskazać w tym miejscu należy, że ustawodawca nie określił, co znaczy sformułowanie „główne świadczenia stron”. Należy jednak wskazać, że przepis ma na względzie essentialia negotii umowy, a więc takie jej elementy konstrukcyjne, bez których uzgodnienia nie doszłoby do zawarcia umowy. Innymi słowy chodzi o klauzule regulujące świadczenia typowe dla danego stosunku prawnego, stanowiące te jego elementy, które konstytuują istotę danego porozumienia. Wykładnia tego elementu normy prawnej nie może pomijać skutków uznania danego postanowienia za niedozwolone, opisanego w art. 385¹ § 2 k.c. Chodzi o uniknięcie sytuacji, gdy eliminacja danego postanowienia umownego prowadzi do sytuacji, w której, z perspektywy interesów stron umowy, dane porozumienie traci cel, który miał przyświecać jego zawarciu. Umowa ubezpieczenia na życie jest umową nazwaną, do której zastosowanie mają przepisy znajdujące się w szczególności w tytule XXVII, dziale I i III Kodeksu cywilnego oraz przepisy zawarte w ustawie z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz. U. z 2010 r., nr 11, poz. 66 ze zm.). Umowa ubezpieczenia na życie ma charakter umowy dwustronnie zobowiązującej i odpłatnej – po obu stronach powstają określone prawa oraz obowiązki. Stronami analizowanej umowy są ubezpieczyciel i ubezpieczający. Zgodnie z treścią art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

Analizowana w niniejszej sprawie umowa, jak to już wskazano, jest umową mieszaną z elementami klasycznego modelu umowy ubezpieczenia na życie i postanowieniami charakterystycznymi dla umów, których celem jest inwestowanie kapitału. Niezależnie od tego, który komponent umowy uznać za przeważający stwierdzić należy, że zastrzeżenie dopuszczalności pobrania opłaty likwidacyjnej w razie zakończenia stosunku prawnego w okresie przewidzianym w umowie nie stanowi elementu bez którego stosunek ten nie mógłby zaistnieć. Na tle przedstawionego do oceny stosunku prawnego takimi postanowieniami są: ze strony pozwanej - świadczenie ochrony ubezpieczeniowej i spełnienie świadczenia w określonej wysokości w razie zajścia określonego w umowie wypadku a także inwestowanie zgromadzonych środków w jednostki uczestnictwa ubezpieczeniowych funduszy inwestycyjnych oraz – ze strony powoda – zapłata ekwiwalentu za świadczone przez pozwanego usługi, tj. składki. ***Oplata likwidacyjna ma zaś charakter świadczenia ubocznego – powstającego w przypadku rozwiązania umowy, co wszakże nie musi nastąpić.*** Jej celem, w zamyśle, jest zabezpieczenie interesów ubezpieczyciela, gdyby doszło do przedwczesnego, z jego punktu widzenia, zakończenia stosunku prawnego. Świadczenie takie, przewidziane na wypadek rozwiązania umowy w określonym czasie, nie może zatem zostać uznane za główny przedmiot stosunku umownego stron.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia została przez ustawodawcę bliżej określona w przepisie art. 385¹ § 3 k.c., który nakazuje uznać za nieuzgodnione indywidualnie „te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu”. W piśmiennictwie przyjmuje się, że nie są postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy konsument nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są one zawarte we wzorcu. Również przyjmuje się, że wiedza kontrahenta o istnieniu klauzul nienegocjowanych czy też możliwość zapoznania się z nimi przed zawarciem umowy i nawet zrozumienie ich treści nie stanowią okoliczności wyłączającej uznanie tych klauzul za narzucone - kryterium istotnym jest tu bowiem

możliwość wpływania, oddziaływania na kształtowanie ich treści. W konsekwencji postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą tylko takie, które były w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta (A. Rzetecka – Gil, Kodeks cywilny. Komentarz do art. 385¹. Zobowiązania – część ogólna, LEX 2011).

W rozpatrywanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, iż między powodem a pozwaną doszło do uzgodnienia wysokości opłaty likwidacyjnej. Wprawdzie powodowi doręczony został tekst Ogólnych warunków ubezpieczenia i miał on faktyczną możliwość zapoznania się z nim, jednakże w żaden sposób nie można przyjąć, iż takie postanowienie zostało z nim uzgodnione indywidualnie. Stanowiska tego nie zwalczała strona pozwana, na której ewentualnie w tym względzie spoczywał ciężar dowodu (art. 385¹ § 4 k.c.)

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że postanowienia umowy ubezpieczenia określające procentowo wartość opłaty likwidacyjnej, której wysokość oscyluje nawet w granicach 99 % procent wszystkich zgromadzonych przez konsumenta środków, bez jakiegokolwiek odniesienia do rzeczywistych kosztów ponoszonych przez ubezpieczyciela w związku z przedmiotową umową, rażąco naruszają interesy konsumenta. Postanowienia te nie były indywidualnie uzgodnione z powodem, a na ich treść powód nie miał żadnego wpływu. W ocenie Sądu, zapisy zawarte w załączniku do ogólnych warunków ubezpieczenia odnoszące się do ustalania i pobierania opłaty likwidacyjnej w sposób w nim wskazany **stanowią zatem niedozwoloną klauzulę umowną, której strona pozwana nie może zastosować wobec powoda.**

Zauważyć należy, że brzmienie ogólnych warunków ubezpieczenia stanowiących podstawę umowy ubezpieczenia wiążącej strony niniejszego postępowania jest analogiczne do innych ogólnych warunków ubezpieczenia wydanych przez pozwanego, **poddanych już ocenie w ramach postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone** (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2012 roku VI ACa 87/12 oraz wyrok w pierwszej instancji Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W. z dnia 7 października 2011 roku XVII Amc 1704/09 i z dnia 4 czerwca 2012 XVII Amc 974/11). W powołanym wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, iż wysokość opłaty likwidacyjnej powinna być uzależniona jedynie od kosztów, jakie ponosi ubezpieczyciel w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia i wykupem jednostek uczestnictwa. Opłata likwidacyjna w wysokości 99% środków wypłaconych z subkonta składek regularnych jest niezwykle wygórowana, niezależna od poniesionych przez pozwaną kosztów, nadmiernie obciążająca konsumenta, a tym samym rażąco naruszająca jego interesy. Wyrok ten dotyczył również postanowienia zastosowanego pierwotnie w niniejszej sprawie we wzorcu stanowiącym załącznik do ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o treści, iż opłata likwidacyjna pobierana jest w wysokości wskazanej w tabeli poniżej:

Rok polisowy, w którym jest pobierana opłata likwidacyjna od środków wypłacanych z subkonta składek regularnych	Wysokość opłaty likwidacyjnej stanowiąca procent środków wypłacanych z subkonta składek regularnych
1	99%
2	99%
3	80%
4	70%

5	60%
6	50%
7	40%
8	30%
9	20%
10	10%

Na uwagę zasługuje okoliczność, iż powyższe postanowienie zostało wpisane w dniu 16 października 2012 roku do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod pozycją nr (...).

W wyroku z dnia 4 czerwca 2012 roku w sprawie XVII AmC 974/11, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał stosowania przez „A. Towarzystwo (...)” S.A. z siedzibą w W. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści analogicznej jak brzmienie ogólnych warunków ubezpieczenia stanowiących podstawę umowy ubezpieczenia na życie wiążącej strony niniejszego postępowania. Natomiast wyrokiem z dnia 04 kwietnia 2013 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 1324/12 oddalił apelację od powyższego wyroku, zaś przedmiotowe postanowienie w dniu 14 maja 2013 roku zostało wpisane do rejestru klauzul abuzywnych pod nr (...) i (...).

W tym miejscu podkreślić trzeba, że artykuł 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej powstaje w chwili wpisania treści postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Wpis klauzuli do wskazanego powyżej rejestru oznacza, że jej stosowanie w jakimkolwiek wzorcu umownym jest zakazane. W doktrynie i orzecznictwie istnieje spór co do zakresu rozszerzonej prawomocności materialnej wyroku. Istnieją wypowiedzi sądów powszechnych rozciągające prawomocność takiego wyroku i dokonanego na jego podstawie wpisu na wszystkie podmioty uczestniczące w obrocie konsumenckim, tak po stronie przedsiębiorcy proponenta jak i konsumenta (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 października 2013 r., I ACa 535/13). Z tym stanowiskiem kontrastują judykaty Sądu Najwyższego, utożsamiające skutek omawianej prawomocności wyłącznie ze związaniem strony konsumenckiej i wyłączające spod jego zakresu przedsiębiorców nie będących stronami w sporze wiedzionym na podstawie Działu IV b Tytułu VII Księgi pierwszej Części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 80/08). W sprawie niniejszej nie zachodzi okoliczność wyłączająca zastosowanie powołanego przepisu, wedle racji przytoczonych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego, albowiem **worzec, w którym zawarte jest klauzula uprawniająca pozwanego do pobrania opłaty likwidacyjnej w określonej wysokości, uznany za niedozwolone postanowienie umowne, został ukształtowany przez tego samego przedsiębiorcę, który w sprawie niniejszej występuje w charakterze strony pozwanej**. W konsekwencji, nie budzi w ocenie Sądu wątpliwości, że powołane postanowienie zawarte w załączniku do ogólnych warunków ubezpieczenia nie może stanowić podstawy do ustalenia i pobrania opłaty likwidacyjnej w niniejszej sprawie, albowiem uznać je na należy za bezskuteczne. Postanowienie takie jest niewiążące dla powoda jako konsumenta względem strony pozwanej – przedsiębiorcy (art. 385¹ § 2 k.c.). W niniejszej sprawie strona pozwana zresztą sama rozpoznała ów skutek, skoro następstwem powołanego wyżej wyroku, było wydanie w dniu 27 sierpnia 2012 roku uchwały Zarządu, na podstawie której

określono nowy sposób ustalania i pobierania opłaty likwidacyjnej a następnie proponowała powodowi zwrot części pobranej opłaty likwidacyjnej, po obliczeniu jej według nowych zasad.

Nie ulega wątpliwości, że pozwany ubezpieczyciel co do zasady miał prawo do pobrania od powoda opłaty likwidacyjnej związanej z wcześniejszym wygaśnięciem umowy, jednakże z racji uznania abuzywności postanowień traktujących o sposobie wyliczenia tej opłaty i jej wysokości, w ocenie Sądu, uznać należy, że w istocie zapis ten ma charakter blankietowy, nie pozwalający de facto na ustalenie zasad i wysokości należnej opłaty.

Podkreślenia wymaga, że pozwana pobrała od powoda opłatę likwidacyjną w oparciu o treść uchwały Zarządu strony pozwanej z dnia 27 sierpnia 2012 roku określającej nowy sposób wyliczania i pobierania opłaty likwidacyjnej, która jednakże nie mogła wiązać powoda jako ubezpieczonego. Powołanie się na skuteczność tak określonego wzorca umownego w stosunku do powoda, któremu wcześniej nie zakomunikowano jego treści prowadzi do naruszenia art. 384¹ k.p.c. Pobierając opłatę likwidacyjną w wysokości wskazanej w treści przedmiotowej uchwały pozwana postąpiła zatem bezpodstawnie – nie wiązało powoda. Zmiana ta, tj. warunki nowego wzorca umowy w zakresie opłaty likwidacyjnej, nie była również przedmiotem negocjacji stron niniejszego postępowania. Powód nie miał możliwości wypowiedzenia umowy ubezpieczenia w najbliższym terminie wypowiedzenia (trzymiesięcznym), przewidzianym w umowie. O podstawie i sposobie wyliczenia opłaty likwidacyjnej pozwana poinformowała powoda dopiero po wygaśnięciu umowy.

Mając na względzie powyższe, uznać należało, iż niedopełnienie przez stronę pozwaną bezwzględnych przesłanek zawartych w przepisie art. 384¹ k.c. w zw. z art. 384 k.c., a nadto naruszenie przepisu art. 812 § 8 k.c., spowodowało, że stosunek prawny łączący strony niniejszego postępowania w zakresie sposobu ustalenia i pobrania opłaty likwidacyjnej, utrzymał się w postaci niezmienionej, tj. bez związania zmianą wzorca obowiązującego pierwotnie. W rezultacie przyjęć należało, iż ustalenie i pobranie opłaty likwidacyjnej przez pozwaną w oparciu o treść nowego wzorca było niezasadne. W konsekwencji bezzasadny okazał się zarzut pozwanej upatrujący podstawy do naliczenia świadczenia w pobranej wysokości w treści ogólnych warunków umowy zmienionych uchwałą zarządu pozwanej z dnia 27 sierpnia 2012 r. Podstawa ta nie została w odpowiedni sposób zmodyfikowana, przy bezskuteczności i niewiążącym dla konsumenta charakterze § 18 ust. 6 w zw. z § 25 ust. 2 pkt 2,3 i 5 ogólnych warunków ubezpieczenia oraz załącznika do ogólnych warunków ubezpieczenia.

W ocenie Sądu, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostają koszty poniesione przez pozwanego w związku z zawarciem i rozwiązaniem umowy, wobec braku podstaw prawnych do obciążenia nimi strony powodowej. W szczególności brak jest możliwości określenia wydatków połączonych z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa pozwanej mianem szkody podlegającej naprawieniu w ramach reżimu odpowiedzialności kontraktowej za niewykonanie zobowiązania. Przedstawione przez pozwaną wydatki są zwykłymi wydatkami związanymi bądź z pozyskiwaniem klientów (prowizja) bądź z bieżącym funkcjonowaniem (koszt wystawienia polisy, koszt rozwiązania umowy). Jeżeli chodzi o koszt wystawienia polisy zauważyć należy, że tego typu wydatek jest klasycznym bieżącym składnikiem kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa. Te zaś powinny być finansowane z opłaty administracyjnej lub opłaty za zarządzanie, pobieranych przecież przez pozwaną w toku obowiązywania umowy. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że pojęciem szkody objęty jest dobrowolny wydatek na pozyskanie klienta, uiszczony agentowi pozwanej. Działalność akwizycyjna pozwanej jest materią zarządzania wewnętrznego. Konsument nie ma żadnego wpływu na kształtowanie wysokości wynagrodzenia pośredników związanego z zawartą umową ubezpieczenia. Co więcej zapłata tego wynagrodzenia wcale nie leży w jego interesie, skoro agent działa nie na rzecz klienta ale na rzecz dającego zlecenia ubezpieczyciela. Zawierający umowę za pośrednictwem agent ubezpieczyciela (inna rzecz, czy w realiach działalności zakładu możliwe było zawarcie umowy nie przez przedstawiciela) może zasadnie oczekiwać, że kwestia uregulowań wynagrodzenia agenta będzie materią wewnętrznych stosunków zakładu i ubezpieczyciela (art. 7 ust. 1 Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym, Dz. U. Nr 124, poz. 1154 ze zm.). Zauważyć nadto należy, że dominujący aspekt inwestycyjny umowy sprawia, że istotną cechą jest jej losowość. Upada zatem teza, że dopiero długi okres utrzymywania środków sprawić może, że zostanie wypracowany zysk pozwalający na skompensowanie kosztów zawarcia umowy. Do wypracowania tego zysku wcale nie musi dojść. Kompensacja zaś tych

kosztów wyłącznie z kapitału wpłaconego przez ubezpieczonego sprawia, że to w istocie ubezpieczony płaci za zawarcie umowy z ubezpieczycielem pośrednikowi, nie zaś ubezpieczyciel pośrednikowi za wyszukania klienta. W świetle tych rozważań brak również koniecznego związku przyczynowo skutkowego pozwalającego przypisać konsumentowi, który doprowadził do przedwczesnego, z punktu widzenia ubezpieczyciela zakończenia stosunku prawnego, sprawstwa szkody polegającej na nakładach zakładu na zawarcie tej umowy.

W tym stanie rzeczy nie ulega wątpliwości, że obciążenie powoda powyższymi kosztami w ocenie Sądu nie znajduje oparcia ani w przepisach obowiązującego prawa, ani w zasadach uczciwego obrotu, zwłaszcza w relacjach konsument-przedsiębiorca. Odpowiedzialność za zaistniały stan rzeczy i de facto brak możliwości pobrania opłaty likwidacyjnej ponosi tylko i wyłącznie pozwany, który chcąc uzyskać rażąco wygórowany zysk w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy przez konsumenta, w sposób abuzywny sformułował postanowienia umowy regulujące tą kwestię.

Mając na względzie wszystkie powyższe okoliczności Sąd w punkcie I wyroku na podstawie art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385³ pkt 12 k.c., a także art. 405 k.c. i art. 410 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4173,75 zł, tytułem zwrotu nienależnie potrąconej na podstawie klauzuli abuzywnej tzw. opłaty likwidacyjnej. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, bowiem opłata likwidacyjna pobrana przez pozwaną wynosiła nie 5.000 zł, ale 4173,75 zł.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek stanowi przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należną się odsetki ustawowe (art. 481 § 2 zd. 1. k.c.). Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że zwrot świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powinien nastąpić niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania (art. 455 k.c.) Przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie powód wezwał do zapłaty spornej kwoty z tytułu opłaty likwidacyjnej pismem, z dnia 06.02.2015 roku, jednakże nie dołączył do akt dowodu doręczenia tego pisma pozwanemu. Należało zatem uznać, że strona pozwana popadła w stosunku do powoda w opóźnienie w spełnieniu świadczenia dopiero od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 27.04.2015 roku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając.

Powód żądał w niniejszym postępowaniu kwoty 5000 zł, zaś Sąd zasądził na jego rzecz 4173,75 zł. Powód wygrał zatem proces w ok. 80 %, zatem w takim zakresie pozwana zobowiązana jest do zwrotu poniesionych przez niego kosztów. Z kolei powód zwraca pozwanej 20 % poniesionych przez nią kosztów. Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 867 zł i składały się na nie: opłata od pozwu 250 zł, koszty zastępstwa procesowego powoda przez radcę prawnego w kwocie 600 złotych ustalone na podstawie § 6 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.) powiększone o opłatę skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych. W ocenie orzekającego Sądu przyznana kwota w stawce minimalnej jest odpowiednia do nakładu pracy pełnomocnika powoda. Stan faktyczny sprawy nie był skomplikowany zaś całość sporu koncentrowała się wokół kwestii prawnych, które z uwagi na znaczną liczbę tego typu spraw z pewnością były znane pełnomocnikowi powoda. Z tej kwoty pozwany zobowiązany jest zwrócić powodowi 80%.

Koszty poniesione przez pozwanego wyniosły 617 zł i składały się na nie: koszty zastępstwa procesowego powoda przez radcę prawnego w kwocie 600 złotych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Z tej kwoty powód zobowiązany jest do poniesienia 20 %.

Mając na uwadze powyższe, po dokonaniu działania matematycznego, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 570,20 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu.

Ze względu na powyższe motywy orzeczono jak w sentencji.